

שם המחקר : הקשר בין טובנה אימהית לעולם הפנימי של הילד, רגישות אימהית, והתקשרות: המקרה של

ילדים עם לקות אינטלקטואלית

רשות המחקר : המרכז לחקר התפתחות הילד והחוג לפסיכולוגיה, אוניברסיטת חיפה.

שנה : מאי 2011

מס' קטלוגי : 33

שמות החוקרים : פרופ' דוד אופנהיים

תקציר המחקר

הספרות בפסיכולוגיה התפתחותית מניחה כי טובנה אימהית כלפי עולמו הפנימי של הילד, דהיינו היכולת להתייחס באופן מקבל למניעים המונחים ביסוד התנהגותו של הילד, הינה התשתית הנדרשת להתנהגות אימהית רגישה, והבסיס להתקשרות בטוחה בין הילד לאמו. ההשערה הזו לא נחקרה עד לשנים האחרונות בשל העדר כלי להערכת טובנה הורית, ובעבודותינו הקודמות ענינו על העדר זה ע"י פתוח ראיון טובנה הבודק את יכולת ההורה "לראות את העולם מנקודת הראות של הילד". ממצאי מחקרנו הקודמים הראו כי טובנה אימהית תורמת להתפתחות התקשרויות בטוחות בקרב ילדים בעלי התפתחות תקינה, ילדים בסיכון, וילדים עם אוטיזם. מטרת המחקר הנוכחי הייתה להרחיב ממצאים אלה לאוכלוסייה של ילדים עם פיגור. שערנו כי אימהות בעלות טובנה תפגנה רגישות גבוהה יותר במהלך תצפית בהשוואה לאימהות ללא טובנה. כמו-כן, שערנו כי לאימהות בעלות טובנה יהיה סיכוי רב יותר שילדיהן יהיו בעלי התקשרות בטוחה בהשוואה לאימהות חסרות טובנה. לבסוף, בדקנו האם רגישות מתווכת את הקשר בין טובנה להתקשרות.

26 ילדים עם לקות אינטלקטואלית ואימותיהם השתתפו במחקר. האבחון של הילדים אומת בעזרת כלים

מתוקננים. התובנה האימהית הוערכה באמצעות ה-Oppenheim & Koren-) Insightfulness Assessment (Karie, 2002), והרגישות האימהית לאיתותי הילד הוערכה מתוך תצפיות על אינטראקציית אם-ילד (Biringen & Robinson, 1991). ההתקשרות של הילדים לאימהות הוערכה באמצעות הסיטואציה הזרה (Ainsworth et al., 1978). בהתאם להשערות המחקר נמצא כי אימהות בעלות טובנה היו רגישות יותר מאלה ללא טובנה במהלך האינטראקציה ביניהם, וילדיהם היו בעלי סכוי רב יותר להיות בעלי התקשרות בטוחה, כל זאת בהשוואה לאימהות ללא טובנה. כמו-כן נמצא כי רגישות מתווכת באופן חלקי את הקשר בין טובנה להתקשרות. הדיון מתרכז

مؤسسة "شاليم"
لتطوير خدمات للشخص ذو
التخلف العقلي في السلطات المحلية

The Shalem Fund
for Development of Services for People with
Intellectual Disabilities in the Local Councils

פיתוח שירותים לאדם עם מוגבלות שכלית
התפתחותית ברשויות המקומיות

בהשלכות של הממצאים לתיאוריית ההתקשרות מחד, ולהבנה של ההתפתחות של ילדים עם לקות
אינטלקטואלית מאידך.